

характеризується відкритістю, гуманізмом, внутрішньою діалогічністю, а тому відрізняється від традиційної. Порівняльний аналіз традиційної інформаційно-пізнавальної та соціально-культурної освітніх систем за основними компонентами: зміст освітньої діяльності та між суб'єктної взаємодії, форма організації навчання, програмно-методичне забезпечення, стиль керівництва навчальним процесом, дає змогу визначити переваги останньої, яка ґрунтується на принципах гуманізації та гуманітаризації

Таким чином, впровадження принципів гуманізації й гуманітаризації у навчально-виховний процес технічних закладів вищої освіти сприятиме формуванню інженерів нового типу, які мають широку технічну та гуманітарну підготовку, розвинуте почуття громадянської відповідальності за результати власної професійної діяльності. У подальшому доцільно проаналізувати інноваційні педагогічні технології підготовки студентів технічного профілю на основі концепції особистісно орієнтованого навчання.

Література.

1. Bondar N., Danchenko I., Moiseeva N. Pedagogical approaches to the formation of competencies and learning outcomes of students studying in the educational-professional program "Tourism" of the first qualification level "bachelor". – 2020.

2. Данченко І. А., Моїсеєва Н. І. Методологічні і методичні основи підготовки студентів вищих аграрних навчальних закладів за спеціальністю Туризм // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2017. – №. 188. – С. 82-91.

3. Добрава С., Омельченко Г. Ю. Проблеми мотивації навчання у вищій школі. // Матеріали студентських наук. праць кафедри ЮНЕСКО "Філософія людського спілкування" та соціально-гуманітарних дисциплін. Вип. 2. Харків : ХНТУСГ- с. 19-22.

4. Омельченко Г. Ю. Фактор національної ідентичності в державотворенні епохи модерну. // Українське державотворення: історичний аспект: матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Харків, 28 травня 2021 р. – Харків:ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. – с. 211-213.

Науковий керівник
к.ек.н., ст. викл. Омельченко Г.Ю.

Притуленко М.І.

Державний біотехнологічний інститут

ПРОБЛЕМА ЗІТКНЕННЯ ОСОБИСТОСТІ І ВЛАДИ В РОМАНІ МИХАЙЛА БУЛГАКОВА «МАЙСТЕР І МАРГАРИТА»

«Майстер і Маргарита» - найголовніший твір Михайла Булгакова, який він присвятив своїй останній дружині Олені Сергіївні Булгаковій. Роман вперше подався у друкарню в 1929 р. під назвою «Фурибунда» та псевдонімом «К. Тугай», а в 1930 р. перша редакція твору була знищена самим письменником.

Робота відновила у 1931 році і продовжувалась до 1940 року, закінчив Михайло Булгаков роман за три тижні до своєї смерті.

Вперше оригінальний варіант роману без обмежень цензури вийде в друк видавництва «Посів». Це станеться в 1969 році в Німеччині, а Радянський Союз дізнається про долю майстра і Маргарити в 1973 році, завдяки дозволу влади видати заборонені раніше твори.

Письменник розглядає різні види влади, але найбільше його цікавить влада державна, ідеологічна: вона позбавляє людського вигляду, придушує особистість, знищує волю, перекичує долю. І така влада ознака не тільки тоталітарної держави, але і людського суспільства взагалі - до цієї думки підводить нас автор роману, міркуючи про проблему влади.

Але не можна забувати про те, що влада буває не тільки державною. У романі Булгаков приділяє багато уваги владі надприродній. Звичайно, очевидна величезна сила Диявола. І першою подією, що доводить її, є раптова і передвіщена «іноземцем» смерть Берліоза, потім божеволіє Іван Бездомний, «летить» у Ялту Лиходіїв і так далі. Але кульмінацією сили Сатани є бал, на якому відбулося вбивство шпигуна барона Майгеля. Виходить, що булгаковський чорт карає сьогоденне зло і як би намагається допомогти людям знайти Бога, на відміну від персон, що володіють деякою суспільною владою. Наприклад, Берліоз, освічена Людина, що повинна направляти свого молодого колегу на правильну дорогу, насправді використовує свій вплив на нього, щоб максимально віддалити від неї. Воланд явно не ворог Ієшуа, він, скоріше, його помічник.

На мою думку у романі «Майстер і Маргарита» знайшла відбиття особиста, реальна ситуація, пережита автором. Перші асоціації зі словом «влада», що виникають у мене, - це політика, уряд, держава і подібні поняття. Тобто влада усвідомлюється нами як влада суспільства. В «Майстрі і Маргариті» темі соціальної влади присвячені чотири глави про прокуратора Іудеї Понтія Пілата і про бродячого філософа Ієшуа Га-Ноцрі. Ця тема, як видно, дуже хвилювала письменника. Він намагався зрозуміти, чому державна влада виявляється ворожою вільній особистості. Ієшуа затверджує, що «усяка влада є насильством над людьми» і що «настане час, коли не буде влади ні кесарів, ні якої-небудь іншої влади. Людина перейде в царство істини і справедливості, де взагалі не буде потрібна ніяка влада».

Примітно, що не всі вважають Воланда дияволом. Я вважаю що, так воно і є: він не абсолютне зло. Воланд — один з варіантів цього зла, який відає земними проблемами: встановлює певну справедливість, карає хабарників і дурнів, дарує трохи пристойним людям «спокій» і відлітає. Двійник Воланда в романі — Понтій Пілат, адже він теж Закон, який вершить долі людей. Драматург Едвард Радзинський бачив у Воланді риси Сталіна: «Під палючим літнім сонцем 1937 року, коли інший диявол знищував диявольську партію, коли один за іншим гинули літературні вороги Булгакова, писав Майстер свій роман... Так що неважко зрозуміти, хто стояв за чином Воланда». При цьому сам Булгаков

заперечував, він говорив: «Не хочу давати приводи любителям розшукувати прототипи. У Воланда ніяких прототипів немає».

Вважається що в романі згадуються два шари. Перший — звернення до Сталіна, якому автор хотів донести думку: так, ми розуміємо, що ти — зло і прийшов як суд, який ми заслужили «ти можеш робити з обивателями все що забажаєш, але, будь ласка, не чіпай художника» І в цьому сенсі образ Майстра намальований так, щоб він був зрозумілий саме Сталіну. Майстер — це творець, який доведений до відчаю і чекає поблажливості, і його потрібно неодмінно врятувати, адже він покликаний зцілити людство.

Крім опису Будинки Грибоєдова, автор наводить й інші приклади для характеристики влади. Наприклад, Вар'єте, де панує хабарництво. Показовими є і епізоди, пов'язані з подіями в квартирі, де оселився Воланд і його свита. Я вважаю, що бал у сатани – це портрет московського суспільства. Один з найбільш яскравих моментів – діалог Воланда і Берліоза. “Ви йдете в небуття, а мені буде приємно випити з чаші, в яку ви перетворюєтеся. Випити з буття “. Тут одночасно звучать і тема відплати, і тема торжества вічного. Подібно Берліозові, “суду” Воланда піддалися всі ті, хто жив заради власної вигоди, заради влади. У тому, як ставиться Воланд до героїв роману, відчувається позиція і самого автора.

Лише після смерті Сталіна у суспільному житті, а відповідно й культурному відбулися суттєві зрушення – почалася так звана «відлига». Звичайно, поодинокі спроби митців відкрито чинити опір існуючому режиму жорстко придушувались, до будь-яких мистецьких новацій влада ставилась дуже підозріло, але мистецтво перестало бути лише ідеологічною обслугою режиму – митці намагалися втілити свої, нерідко відмінні від офіційно схвалюваних, ідеї, думки. Тому 60-ті роки стали золотим часом для радянської літератури.

Спираючись на вищевикладене, я вважаю, що тема влади грає дуже важливу роль в ідейному змісті роману "Майстер і Маргарита". Про значущість теми говорять її сучасність, вічність і актуальність. Крім того, якщо взяти до уваги те, що чотири розділи з тридцяти двох присвячені лише одному виду влади (влади над суспільством), а також те, що влада, за Булгаковим, впливає на всі сфери життя людини і проявляється в різних формах, то можна з повною впевненістю говорити про важливість теми мого твору в ідейному змісті підсумкового роману Михайла Опанасовича Булгакова.

Науковий керівник
канд. іст. наук, професор Міносян А.С.

Proskurnya M.V.
State Biotechnological University
Scientific supervisor - candidate of social sciences, associate professor Boryushkina O.V.
NHE GENDER ASPECT OF SOCIAL TRANSFORMATIONS

Modern Ukrainian society is increasingly beginning to abandon old standards of gender roles. The structure of the family as a social institution is transforming, the